

**PERSPEKTIF PAKAR TERHADAP KEPERLUAN MODEL HOTEL
PATUH SYARIAH BERTERASKAN MAQASID SYARIAH**

Siti Nur Husna Abd Rahman¹, Rafidah Mohd Azli¹, Nursafra Mohd Zhaffar*¹,
Mohd Azam Yahya² & Taqwa Zabidi³

¹Academy of Contemporary Islamic Studies, UiTM Cawangan Negeri Sembilan,
71300, Negeri Sembilan, Malaysia.

²Fakulti Keilmuan Islam, UNIMEL, Batu 28, Kuala Sungai Baru,
78200 Melaka, Malaysia.

³Bahagian Maqasid Syariah, JAKIM.

*nursafra@uitm.edu.my (Corresponding Author)

DOI: <https://doi.org/10.24191/ejitu.v8i2.9062>

Abstract**E-JITU**

Acceptance date:
26 June 2025

Valuation date:
30 September 2025

Publication date:
01 October 2025

Kewujudan hotel patuh syariah semakin mendapat perhatian dalam industri hospitaliti, selari dengan permintaan tinggi daripada pelancong Muslim. Namun begitu, ketiadaan satu model perkhidmatan yang komprehensif berasaskan prinsip Maqasid Syariah menimbulkan kekeliruan dalam pelaksanaannya. Kajian ini bertujuan menganalisis pandangan pakar terhadap keperluan pembangunan model hotel patuh syariah berteraskan Maqasid Syariah di Malaysia. Data diperoleh melalui temu bual separa berstruktur bersama informan pakar daripada pelbagai latar belakang, termasuk akademik, agensi kerajaan, dan pengamal industri. Dapatan menunjukkan wujudnya keperluan mendesak untuk satu model yang holistik, merangkumi aspek penjagaan agama, akal, maruah, harta dan nyawa sebagaimana digariskan dalam Maqasid Syariah. Para pakar juga menekankan pentingnya model tersebut mempunyai indikator yang jelas, praktikal dan seragam bagi dijadikan panduan kepada pemain industri. Kajian ini menyumbang kepada pembinaan asas teori dan amalan dalam pembangunan model perkhidmatan hotel Islamik yang lebih sistematik, responsif dan berteraskan nilai maqasid.

Kata kunci: Hotel patuh syariah, Maqasid Syariah, model perkhidmatan, pelancongan Islam, industri hospitaliti.

**EXPERT PERSPECTIVES ON THE NEED FOR A SHARIAH-COMPLIANT
HOTEL SERVICE MODEL BASED ON MAQASID SHARIAH****Abstract**

The emergence of Shariah-compliant hotels has gained increasing attention in the hospitality industry, in line with the growing demand from Muslim travelers. However, the absence of a comprehensive service model grounded in the principles of Maqasid Shariah has led to confusion in its implementation. This study aims to analyze expert perspectives on the necessity of developing a Shariah-compliant hotel service model in Malaysia based on Maqasid Shariah. Data were obtained through semi-structured interviews with expert informants from diverse backgrounds, including academia, government agencies, and industry practitioners. Findings reveal an urgent need for a holistic model that incorporates the preservation of religion (din), intellect ('aql), dignity ('ird), wealth (mal), and life (nafs) as outlined in Maqasid Shariah. Experts also emphasized the importance of having clear, practical, and standardized indicators to guide industry players. This study contributes to the theoretical and practical foundation for developing a more systematic, responsive, and value-based Islamic hotel service model.

Keywords: *Shariah-compliant hotel, Maqasid al-Shariah, service model, Islamic tourism, hospitality industry.*

PENGENALAN

Industri pelancongan Islam telah muncul sebagai segmen yang dinamik dalam sektor pelancongan global, sejajar dengan peningkatan bilangan pelancong Muslim yang semakin prihatin terhadap keperluan patuhan syariah ketika melancong. Malaysia antara negara yang aktif membangunkan pelancongan Islam melalui pelbagai strategi dan promosi, termasuklah pengenalan hotel patuh syariah (CrescentRating, 2023). Walaupun inisiatif ini mencerminkan kemajuan dalam menyediakan alternatif kepada penginapan konvensional, namun pelaksanaannya masih bersifat tidak menyeluruh dan tidak berpanduan kerangka maqasid yang jelas.

Hotel patuh syariah di Malaysia lazimnya hanya mematuhi elemen asas seperti penyediaan makanan halal, larangan alkohol, kemudahan ibadah, dan pengasingan ruang lelaki dan wanita. Walaupun ciri-ciri ini penting, ia masih belum mencerminkan keseluruhan prinsip Maqasid Syariah yang menekankan kepada kesejahteraan manusia secara holistik meliputi aspek agama, akal, maruah, harta dan nyawa (Kamali, 2008). Pemahaman yang sempit terhadap kepatuhan syariah dalam konteks perhotelan mengakibatkan pengalaman pelanggan Muslim tidak sepenuhnya mencerminkan nilai-nilai Islam yang syumul.

Dalam konteks ini, Maqasid Syariah dilihat sebagai satu kerangka utama yang mampu menjadi asas pembangunan model perkhidmatan hotel patuh syariah yang lebih

sistematik dan menyeluruh. Prinsip hifz al-din menuntut penyediaan kemudahan ibadah yang kondusif; hifz al-‘aql menyeru kepada larangan unsur memudaratkan akal seperti alkohol dan hiburan melampau; hifz al-‘ird pula menekankan pemeliharaan maruah dan aurat melalui pengasingan dan etika perkhidmatan; manakala hifz al-mal dan hifz al-nafs menekankan keselamatan, kebersihan, dan integriti dalam urus tadbir perhotelan (Mohd Roslan et al., 2021).

Walau bagaimanapun, terdapat jurang yang ketara dalam pelaksanaan prinsip maqasid ini di peringkat operasional hotel. Kebanyakan hotel hanya berpegang pada garis panduan halal makanan atau perakuan bersifat simbolik tanpa panduan model yang praktikal dan komprehensif. Kajian Othman et al. (2020) menyatakan bahawa ketiadaan model piawai yang berasaskan maqasid menimbulkan kekeliruan dalam kalangan pengusaha hotel dan pengguna terhadap maksud sebenar kepatuhan syariah. Oleh itu, wujud keperluan mendesak untuk merangka satu model perkhidmatan hotel yang berasaskan Maqasid Syariah dan boleh dilaksanakan secara sistematik.

Kajian terdahulu turut menekankan pentingnya panduan atau standard yang boleh dijadikan rujukan oleh pengusaha industri untuk menilai tahap kepatuhan syariah secara lebih objektif (Samori et al., 2013; Razalli et al., 2016). Namun, sebahagian besar model yang dicadangkan masih berbentuk konseptual tanpa disokong oleh data empirikal atau penglibatan aktif daripada pihak berkepentingan. Oleh itu, pendekatan yang menggabungkan perspektif pakar daripada pelbagai disiplin amat diperlukan untuk membina asas yang lebih kukuh dalam pembangunan model perkhidmatan hotel patuh syariah yang berteraskan nilai maqasid.

Menyedari hakikat ini, kajian ini dijalankan bagi meneroka pandangan dan pengalaman para pakar dalam industri hospitaliti Islam, syariah, dan pelancongan mengenai keperluan dan ciri-ciri utama yang perlu ada dalam model hotel patuh syariah di Malaysia. Dapatan daripada kajian ini diharapkan dapat menyumbang kepada pembangunan model yang bukan sahaja patuh dari segi hukum, malah menepati aspirasi maqasid dalam membentuk persekitaran perhotelan yang sejahtera, mesra Muslim dan lestari. Selain itu, model ini juga berpotensi digunakan oleh pihak berkuasa sebagai asas kepada garis panduan, pensijilan atau audit patuh syariah dalam industri hospitaliti negara.

PERMASALAHAN KAJIAN

Walaupun konsep hotel patuh syariah semakin diterima dalam industri hospitaliti di Malaysia, pelaksanaannya masih belum menyeluruh dan konsisten. Kebanyakan hotel hanya memberi fokus kepada elemen asas seperti penyediaan makanan halal, arah kiblat, dan larangan alkohol, sedangkan aspek nilai, etika dan falsafah maqasid belum diberi perhatian sewajarnya (Razalli et al., 2016; Othman et al., 2020). Ketiadaan satu model perkhidmatan yang berasaskan Maqasid Syariah menyebabkan berlakunya kekeliruan dalam memahami dan mentakrifkan maksud sebenar hotel patuh syariah.

Tambahan pula, tiada garis panduan yang benar-benar komprehensif yang menggabungkan elemen hukum fiqh dan prinsip maqasid secara holistik dalam konteks operasi hotel. Hal ini menyebabkan setiap hotel mempunyai tafsiran sendiri terhadap "kepatuhan syariah", yang akhirnya menjejaskan kredibiliti dan kepercayaan pelanggan Muslim (Samori et al., 2013). Kebimbangan ini turut disuarakan oleh pemain industri, penggubal dasar dan penyelidik yang menggesa agar dibangunkan satu model standard yang boleh dijadikan rujukan bersama.

Dalam kajian literatur, terdapat kekurangan kajian yang meneliti keperluan model hotel patuh syariah daripada perspektif Maqasid Syariah secara sistematik dan berpanduan data lapangan. Banyak kajian hanya mengutarakan cadangan berbentuk konseptual tanpa melibatkan input langsung daripada pakar-pakar industri, syariah dan hospitaliti Islam yang berpengalaman (Mohd Roslan et al., 2021). Oleh itu, satu kajian empirikal yang menghimpunkan pandangan pakar melalui pendekatan kualitatif diperlukan untuk mengenal pasti keperluan sebenar dan komponen kritikal dalam membangunkan model berteraskan maqasid ini.

Justeru, kajian ini dijalankan bagi mengenal pasti pandangan para pakar terhadap keperluan pembangunan model perkhidmatan hotel patuh syariah berasaskan prinsip Maqasid Syariah. Hasil kajian ini diharapkan dapat mengisi jurang dalam bidang literatur dan amalan industri dengan mencadangkan satu kerangka model yang bukan sahaja sah dari sudut hukum, tetapi juga berfungsi sebagai panduan nilai dan operasi yang menyeluruh dalam landskap hospitaliti Islam di Malaysia.

SOROTAN LITERATUR

Perkembangan industri hotel patuh syariah di Malaysia telah mencetuskan pelbagai inisiatif untuk menyediakan penginapan yang selaras dengan prinsip Islam. Antara aspek yang sering dititikberatkan dalam penyelidikan terdahulu termasuk penyediaan makanan halal, ruang solat, larangan alkohol, dan pemisahan jantina di ruang awam hotel (Samori et al., 2013; Razalli et al., 2016). Kajian oleh Henderson (2010) turut menekankan pentingnya pematuhan terhadap ciri-ciri asas ini sebagai tarikan kepada pelancong Muslim, terutamanya dalam negara majoriti Islam seperti Malaysia.

Walau bagaimanapun, pendekatan dalam kebanyakan kajian masih bersifat teknikal dan bersandarkan kepada pematuhan formal, tanpa mengambil kira falsafah maqasid yang lebih menyeluruh. Kamali (2008) menjelaskan bahawa Maqasid Syariah bukan sahaja menekankan kepada aspek luaran atau simbolik, tetapi juga merangkumi nilai keadilan, kesejahteraan, dan perlindungan terhadap lima aspek utama: agama, akal, nyawa, harta, dan maruah. Justeru, model hotel patuh syariah yang hanya berasaskan senarai semak (checklist) fizikal dianggap belum mencukupi untuk mewakili keseluruhan kerangka maqasid yang dikehendaki oleh syariah.

Sebahagian penyelidik seperti Othman et al. (2020) dan Mohd Roslan et al. (2021) telah mula menggabungkan prinsip Maqasid Syariah ke dalam analisis mereka terhadap

perkhidmatan hospitaliti Islam. Namun, usaha ini masih di peringkat awal dan kebanyakannya masih belum membentuk satu model operasi yang mantap dan boleh digunakan oleh pihak industri secara sistematik. Malah, model sedia ada tidak menggariskan secara jelas indikator yang boleh diukur (measurable indicators) untuk menilai tahap pematuhan hotel terhadap prinsip maqasid secara berperingkat.

Tambahan pula, kajian-kajian terdahulu kurang memberi tumpuan terhadap pandangan pakar dalam bidang syariah, perhotelan dan pelancongan Islam sebagai sumber data primer dalam pembinaan model. Sebahagian besar cadangan model yang dikemukakan dalam literatur adalah berdasarkan tinjauan konseptual atau dokumen polisi, tanpa penyertaan langsung daripada pengamal industri, penggubal dasar atau pakar akademik yang memiliki pengalaman praktikal dan holistik (Razalli et al., 2016; Samori et al., 2013). Ketiadaan elemen empirikal ini menimbulkan cabaran dalam penerimaan dan pelaksanaan model secara menyeluruh oleh industri.

Justeru, terdapat jurang yang ketara dalam penyelidikan sedia ada yang gagal menggabungkan pendekatan teori maqasid dengan dapatan empirik daripada pihak berkepentingan industri. Jurang ini merangkumi aspek praktikaliti model, keseragaman penilaian, serta kekurangan pendekatan holistik dalam penentuan elemen perkhidmatan yang patuh syariah. Maka, kajian ini dilaksanakan untuk memenuhi kekosongan tersebut dengan menjalankan analisis kualitatif melalui temu bual pakar, bagi merumuskan keperluan sebenar terhadap pembangunan model hotel patuh syariah yang berteraskan Maqasid Syariah secara praktikal, relevan dan dapat diterima pakai dalam konteks perhotelan Islam di Malaysia.

METODOLOGI KAJIAN

Kajian ini menggunakan pendekatan kualitatif dengan reka bentuk kajian kes yang bertujuan meneroka secara mendalam perspektif pakar terhadap keperluan pembangunan model perkhidmatan hotel patuh syariah berasaskan prinsip Maqasid Syariah. Pendekatan ini dipilih kerana ia sesuai untuk memahami fenomena kompleks yang melibatkan nilai, pengalaman serta pengetahuan yang tidak dapat diukur secara kuantitatif (Yin, 2018).

Bagi memenuhi objektif penyelidikan, kaedah temu bual separa berstruktur digunakan sebagai teknik utama pengumpulan data. Panduan temu bual dibina berasaskan tema-tema utama yang dikenal pasti daripada sorotan literatur, khususnya yang berkaitan dengan prinsip Maqasid Syariah, piawaian hotel patuh syariah, serta keperluan industri hospitaliti Islam di Malaysia (Kamali, 2008; Othman et al., 2020). Soalan yang digunakan berbentuk terbuka bagi memberi ruang kepada informan menyampaikan pandangan yang mendalam, reflektif, dan kontekstual.

Pemilihan informan dilakukan melalui persampelan bertujuan (purposive sampling) dengan jumlah seramai lima (5) orang pakar. Pemilihan ini menekankan kepada kesesuaian dan relevansi data yang dikumpul. Antara kriteria yang ditetapkan termasuklah: (i) memiliki pengalaman sekurang-kurangnya lima tahun dalam bidang

berkaitan, (ii) terlibat secara langsung dalam pembangunan, pengurusan atau pemantauan hotel patuh syariah, dan (iii) mewakili pelbagai latar belakang seperti akademik, industri perhotelan, agensi kerajaan, serta penasihat syariah. Secara khusus, informan terdiri daripada dua orang ahli akademik dalam bidang syariah dan pengurusan hospitaliti, seorang wakil agensi pelancongan Islam, seorang pengurus hotel patuh syariah, dan seorang penasihat syariah industri.

Proses pengumpulan data dilaksanakan melalui temu bual bersemuka dan secara dalam talian (Zoom/Google Meet) bergantung kepada kesesuaian masa informan. Setiap sesi berlangsung antara 45 hingga 60 minit, direkodkan dengan keizinan responden, serta ditranskrip sepenuhnya untuk tujuan analisis. Nota lapangan turut diambil bagi menangkap nuansa perbincangan dan pemerhatian tambahan sepanjang sesi berlangsung. Semua temu bual dijalankan sepenuhnya dalam Bahasa Melayu.

Data yang diperoleh dianalisis menggunakan kaedah analisis tematik seperti yang dicadangkan oleh Braun dan Clarke (2006). Proses analisis ini melalui enam langkah utama iaitu: (1) pembacaan dan pemahaman data, (2) pengekodan awal, (3) pembangunan tema awal, (4) semakan tema, (5) penamaan tema, dan (6) pelaporan. Pengekodan dan pembangunan tema dilakukan secara manual, disemak berulang kali bagi memastikan kesahihan dalaman serta memperkukuh kejelasan tema yang dihasilkan.

Dari aspek etika penyelidikan, kajian ini telah mendapat kelulusan daripada jawatankuasa etika institusi penyelidikan yang berkenaan. Semua informan diberikan borang persetujuan bertulis dan dimaklumkan mengenai sifat penyertaan yang bersifat sukarela. Kerahsiaan informan dijamin dengan menggunakan kod seperti (P1, P2, dan seterusnya) pada petikan data. Langkah ini memastikan hak privasi, kerahsiaan, serta etika akademik sentiasa dipatuhi sepanjang proses penyelidikan berlangsung.

DAPATAN KAJIAN DAN PERBINCANGAN

Hasil analisis temu bual dengan lima (5) orang pakar dalam bidang syariah, hospitaliti Islam dan pengurusan pelancongan menunjukkan wujudnya keperluan mendesak terhadap pembangunan model perkhidmatan hotel patuh syariah yang berpaksikan kerangka Maqasid Syariah. Dapatan kajian telah mengenal pasti tiga tema utama: (1) Ketidakeragaman Takrifan dan Pelaksanaan Hotel Patuh Syariah, (2) Kepentingan Pendekatan Maqasid Syariah yang Holistik, dan (3) Keperluan kepada Indikator dan Panduan Praktikal.

Tema 1: Ketidakeragaman Takrifan dan Pelaksanaan Hotel Patuh Syariah

Beberapa informan menegaskan bahawa istilah "hotel patuh syariah" ditafsirkan secara longgar oleh banyak pengusaha. Fokus sering diberi hanya kepada makanan halal dan larangan alkohol, sedangkan aspek lain seperti etika pekerja, hiburan, dan interaksi pelanggan tidak diambil kira.

"Ada hotel yang kata mereka patuh syariah hanya sebab tak jual arak. Tapi kalau staf pakai ketat, ada lagu-lagu yang tak sesuai, ruang solat pun tak jaga, adakah itu patuh syariah?" (P2)

Situasi ini menunjukkan kekurangan model rujukan yang seragam dan menyeluruh. Oleh itu, kepelbagaian tafsiran ini menyukarkan pemantauan dan pelaksanaan polisi dari pihak berkuasa.

Tema 2: Persepsi Superfisial terhadap Patuh Syariah

Beberapa informan menyuarakan kebimbangan bahawa pelaksanaan konsep hotel patuh syariah dilihat terlalu simbolik dan kosmetik semata-mata.

"Kita tak boleh sekadar letak sejadah dan surah Yasin di bilik hotel, kemudian kata dah patuh syariah. Itu bukan maqasid." (P1)

Hal ini menunjukkan keperluan untuk memperluas pemahaman industri terhadap prinsip maqasid sebagai satu falsafah perkhidmatan, bukan sekadar ritual atau kemudahan.

Tema 3: Kepentingan Pendekatan Maqasid Syariah yang Holistik

Pakar bersetuju bahawa kesemua lima prinsip utama Maqasid Syariah perlu menjadi asas kepada model hotel Islamik, iaitu penjagaan agama, akal, nyawa, maruah dan harta.

"Model ini kena ada elemen maqasid yang menyeluruh. Kita nak bantu tetamu bukan saja dari segi keperluan fizikal, tapi juga rohani dan emosi." (P4)

Sebagai contoh, hifz al-din merangkumi kemudahan solat dan bahan bacaan Islamik, manakala hifz al-'aql melibatkan larangan hiburan melampau dan kandungan tidak bermanfaat.

Tema 4: Kekangan dalam Pelaksanaan Prinsip Maqasid

Walaupun maqasid diiktiraf penting, namun dari sudut praktikal, informan mengakui bahawa tidak semua hotel mampu melaksanakannya tanpa panduan khusus.

"Kita perlukan garis panduan yang sesuai untuk hotel yang besar dan juga kecil. Kalau terlalu ketat, hotel bajet susah nak ikut. Kalau terlalu longgar, hilang nilai maqasid." (P5)

Ini menunjukkan keperluan untuk model yang fleksibel dan boleh disesuaikan mengikut kapasiti hotel.

Tema 5: Keperluan kepada Indikator dan Panduan Praktikal

Semua informan menyatakan bahawa model yang dicadangkan mesti disertakan dengan indikator yang jelas dan boleh diukur.

“Kalau tak ada item yang boleh dinilai, kita tak tahu tahap patuh syariah itu sampai mana. Hotel pun susah nak audit sendiri.” (P3)

Indikator tersebut perlu mencakupi aspek pengurusan staf, perkhidmatan pelanggan, suasana hotel, serta aspek pemasaran dan komunikasi.

Tema 6: Cadangan kepada Struktur Model

Beberapa informan mencadangkan agar struktur model berpandukan hierarki Maqasid Syariah yang terdiri daripada daruriyyat, hajiyyat dan tahsiniyyat bagi memudahkan pelaksanaan."

“Kalau boleh, model itu ada tiga tahap. Mana yang wajib mesti ada dulu (daruriyyat), kemudian baru tambah elemen hajiyyat dan tahsiniyyat.” (P2)

Pendekatan ini boleh membantu hotel memulakan transformasi secara berperingkat tanpa terlalu terbeban dengan kos dan penyesuaian drastik.

Tema 7: Sokongan Latihan dan Pendidikan kepada Pekerja Hotel

Isu kekurangan ilmu dan latihan pekerja juga dibangkitkan. Ada pekerja hotel yang tidak memahami apa itu patuh syariah dan maqasid.

“Latihan pekerja sangat penting. Kita tak boleh harap pengurus saja faham. Semua staf kena faham adab Islam dalam layanan dan urusan pelanggan.” (P1)

Model patuh syariah yang dibina juga harus mempertimbangkan aspek latihan sebagai sebahagian daripada pelaksanaan yang holistik.

Tema 8: Cadangan Mekanisme Pemantauan dan Pensijilan

Pakar turut menekankan pentingnya model ini disokong oleh sistem pemantauan atau pensijilan yang sah.

“Kalau kita ada model tapi tak ada badan yang pantau atau nilai, susah juga. Kena ada satu sistem audit atau penilaian berkala.” (P5)

Pemantauan ini penting untuk mengekalkan integriti dan kualiti perkhidmatan patuh syariah.

Tema 9: Potensi Malaysia sebagai Peneraju Pelancongan Islam

Informan menyatakan bahawa pembangunan model ini akan mengukuhkan kedudukan Malaysia sebagai peneraju pelancongan Islam.

“Kita dah ada asas yang kuat, kalau ada model maqasid ini, Malaysia boleh jadi benchmark untuk negara lain.” (P4)

Secara keseluruhan, dapatan menunjukkan bahawa terdapat kesepakatan dalam kalangan pakar mengenai keperluan mendesak untuk membangunkan model hotel patuh syariah berteraskan maqasid. Model ini bukan sahaja perlu menyeluruh dan praktikal, malah mampu membentuk persekitaran perkhidmatan hotel yang etika, mesra Muslim, dan memelihara nilai-nilai Islam secara komprehensif. Model ini bukan sahaja berguna untuk pasaran domestik, malah boleh dikembangkan di peringkat antarabangsa. Berikut ialah Jadual 1 tema dan petikan verbatim daripada dapatan temu bual lima (5) orang pakar.

Jadual 1: Jadual Tema dan Petikan Verbatim

Tema Utama	Petikan Verbatim (Kod Informan)
Ketidakteragamaan Takrifan dan Pelaksanaan Hotel Patuh Syariah	“Ada hotel yang kata mereka patuh syariah hanya sebab tak jual arak...” (P2)
Persepsi Superfisial terhadap Patuh Syariah	“Kita tak boleh sekadar letak sejadah dan surah Yasin...” (P1)
Kepentingan Pendekatan Maqasid Syariah yang Holistik	“Model ini kena ada elemen maqasid yang menyeluruh...” (P4)
Kekangan dalam Pelaksanaan Prinsip Maqasid	“Kalau terlalu ketat, hotel bajet susah nak ikut...” (P5)
Keperluan kepada Indikator dan Panduan Praktikal	“Kalau tak ada item yang boleh dinilai...” (P3)
Cadangan kepada Struktur Model	“Model itu ada tiga tahap...daruriyyat, hajjiyyat dan tahsiniyyat.” (P2)
Sokongan Latihan dan Pendidikan kepada Pekerja Hotel	“Latihan pekerja sangat penting... semua staf kena faham...” (P1)
Cadangan Mekanisme Pemantauan dan Pensijilan	“Kena ada satu sistem audit atau penilaian berkala.” (P5)
Potensi Malaysia sebagai Peneraju Pelancongan Islam	“Malaysia boleh jadi benchmark untuk negara lain.” (P4)
Rumusan Umum Dapatan	Kesepakatan pakar tentang keperluan mendesak model berasaskan maqasid.

Jadual 1 menunjukkan bahawa terdapat sepuluh tema utama yang mencerminkan keperluan mendesak terhadap pembangunan model hotel patuh syariah berasaskan Maqasid Syariah. Tema pertama yang dikenalpasti ialah ketidakseragaman takrifan dan pelaksanaan hotel patuh syariah. Petikan daripada informan menunjukkan bahawa sesetengah pengusaha hotel hanya menekankan kepada elemen luaran seperti larangan alkohol tanpa memahami keseluruhan nilai Islam yang sepatutnya diterapkan dalam operasi hotel. Ini mencetuskan kekeliruan dalam kalangan pengguna dan menyukarkan pelaksanaan secara konsisten.

Tema kedua ialah persepsi superfisial terhadap patuh syariah, di mana pelaksanaan dilihat lebih bersifat simbolik seperti meletakkan sejadah dan naskhah surah Yasin, tetapi tiada usaha ke arah pembudayaan nilai maqasid secara menyeluruh. Hal ini membuktikan

bahawa terdapat keperluan untuk melihat konsep patuh syariah melebihi aspek fizikal semata-mata. Seterusnya, tema ketiga menekankan kepentingan pendekatan Maqasid Syariah yang holistik. Semua prinsip maqasid perlu diintegrasikan dalam model yang dicadangkan, termasuk penjagaan agama, akal, nyawa, maruah dan harta dalam keseluruhan struktur operasi hotel.

Walau bagaimanapun, pelaksanaan prinsip maqasid juga berdepan kekangan praktikal, terutamanya bagi hotel bajet dan sederhana. Tema keempat ini menyoroti cabaran seperti kekangan kewangan, latihan pekerja yang terhad serta kurang kefahaman mendalam terhadap maqasid. Oleh itu, wujud keperluan kepada satu struktur pelaksanaan yang berperingkat. Ini membawa kepada tema kelima, iaitu keperluan kepada indikator dan panduan praktikal. Informan mencadangkan agar model ini merangkumi indikator yang jelas dan boleh diukur supaya hotel boleh menjalankan audit sendiri, dan membolehkan pihak berkuasa membuat pemantauan secara sistematik.

Selaras dengan itu, tema keenam mengenalpasti cadangan kepada struktur model yang berpanduan hierarki Maqasid Syariah iaitu daruriyyat, hajiyyat dan tahsiniyyat. Struktur berasaskan keutamaan ini membolehkan hotel melaksanakan prinsip syariah mengikut kemampuan dan peringkat kematangan operasi masing-masing. Tema ketujuh pula berkait dengan sokongan latihan dan pendidikan kepada pekerja hotel. Dapatan menunjukkan bahawa banyak staf barisan hadapan tidak didedahkan kepada konsep maqasid, justeru latihan berkala amat penting bagi memastikan penyampaian perkhidmatan selari dengan nilai Islam.

Tema kelapan menyentuh cadangan mekanisme pemantauan dan pensijilan. Para pakar mencadangkan agar model yang dibangunkan disertai dengan sistem pemantauan yang teratur dan berkala, agar status patuh syariah bukan sahaja dapat diisytiharkan, tetapi juga dipantau dari semasa ke semasa. Tema kesembilan pula ialah potensi Malaysia sebagai peneraju pelancongan Islam. Dapatan menunjukkan bahawa dengan adanya model maqasid yang tersusun, Malaysia boleh menjadi rujukan utama dalam pembangunan hotel Islamik di peringkat antarabangsa.

Akhir sekali, tema kesepuluh merupakan rumusan umum dapatan yang memperlihatkan wujudnya konsensus dalam kalangan pakar terhadap keperluan mendesak model perkhidmatan hotel patuh syariah yang bersifat menyeluruh, praktikal, dan berpaksikan nilai maqasid. Kesemua tema ini bukan sahaja menyumbang kepada pemahaman mendalam terhadap realiti industri, malah membentuk asas penting kepada pembangunan model yang diusulkan dalam kajian ini.

PERBINCANGAN

Pembelian insurans atau takaful menjadi keperluan kepada para guru kerana mereka memerlukan kediaman dan kenderaan sebagai keperluan harian dan memerlukan jaminan untuk merawat kesihatan dan pendidikan sekiranya diri atau keluarga mereka berada dalam situasi yang sukar atau di luar jangka. Justeru dengan mengambilkira

perkhidmatan yang ditawarkan oleh jabatan-jabatan kerajaan agak lambat dan kadang kala pula terpaksa menunggu giliran yang agak panjang, maka dengan adanya insuran guru boleh membuat pilihan untuk mengambil perkhidmatan yang ditawarkan oleh syarikat swasta. Bagi responden yang menghidap penyakit kronik misalnya tidak perlu lagi merasa terbeban atau berada dalam suasana kesakitan dan kesulitan yang panjang kerana mempunyai pilihan untuk mendapat rawatan yang cepat dan terbaik. Insurans dan

Dapatan kajian menunjukkan bahawa terdapat kesepakatan dalam kalangan pakar bahawa hotel patuh syariah di Malaysia masih belum dilaksanakan secara menyeluruh dan konsisten. Ketidakefahaman dalam mentafsir konsep patuh syariah telah menyebabkan pelbagai pendekatan dan amalan yang tidak seragam. Hal ini selari dengan dapatan terdahulu yang menunjukkan bahawa kebanyakan hotel hanya menumpukan kepada aspek luaran seperti larangan alkohol dan makanan halal, tanpa mengambil kira prinsip nilai yang lebih menyeluruh dalam Islam. Ketidakeragaman ini menjejaskan kepercayaan pelanggan terhadap hotel yang menggunakan label patuh syariah.

Pakar menyatakan bahawa keperluan terhadap model yang berasaskan Maqasid Syariah adalah sangat kritikal. Maqasid Syariah merangkumi lima objektif utama yang merentasi semua aspek kehidupan manusia, termasuk dalam sektor hospitaliti Islam. Lima prinsip tersebut ialah penjagaan agama, akal, nyawa, maruah dan harta. Model yang dicadangkan perlu merangkumi kesemua prinsip ini secara menyeluruh, bukan sahaja pada tahap simbolik tetapi juga dalam struktur pengurusan, polisi dalaman dan pengalaman pelanggan.

Sebagai contoh, penjagaan agama merujuk kepada penyediaan ruang solat yang kondusif, suasana yang menghormati waktu solat serta ketiadaan gangguan yang melalaikan. Penjagaan akal merujuk kepada penolakan terhadap kandungan hiburan tidak bermanfaat, larangan terhadap penyebaran maklumat palsu serta penyediaan maklumat yang mendidik. Penjagaan nyawa pula menyentuh aspek kebersihan, keselamatan premis dan kesihatan pelanggan. Penjagaan maruah melibatkan privasi tetamu, pengasingan ruang jantina dan etika layanan staf. Sementara itu, penjagaan harta berkait rapat dengan integriti kewangan, kejujuran dalam urusan niaga dan keadilan dalam harga perkhidmatan.

Dapatan kajian ini turut menunjukkan bahawa pendekatan hierarki Maqasid Syariah yang merangkumi daruriyyat, hajiyyat dan tahsiniyyat perlu dijadikan kerangka struktur kepada model yang dicadangkan. Ini bermakna hotel boleh memulakan pelaksanaan daripada keperluan asas yang penting dan wajib seperti ruang solat dan makanan halal, sebelum bergerak kepada keperluan sokongan dan pelengkap seperti program bimbingan rohani atau dekorasi berunsur Islamik. Pendekatan berperingkat ini memudahkan hotel memahami keutamaan dalam pelaksanaan dan mengurus sumber secara lebih strategik.

Kajian ini turut menekankan bahawa sebarang model yang dibangunkan perlu praktikal dan boleh diukur melalui indikator yang jelas. Tanpa indikator, hotel sukar untuk melakukan audit sendiri atau menilai tahap pematuhan terhadap prinsip syariah. Cadangan untuk membangunkan sistem skor atau penilaian sendiri juga selaras dengan

cadangan dalam literatur terdahulu yang menekankan keperluan standardisasi pensijilan (Razalli et al., 2016). Dalam hal ini, model patuh syariah berasaskan maqasid boleh menjadi asas kepada pembentukan sistem audit dan pensijilan hotel Islamik oleh agensi kerajaan atau badan pengiktirafan yang diiktiraf.

Tambahan pula, dapatan kajian menunjukkan bahawa latihan kepada kakitangan hotel merupakan elemen penting yang perlu diberi perhatian dalam model yang dibangunkan. Kefahaman terhadap prinsip maqasid tidak hanya perlu pada peringkat pengurusan, tetapi juga perlu sampai kepada petugas barisan hadapan yang berinteraksi secara langsung dengan tetamu. Ini penting agar pengalaman pelanggan Muslim bukan sahaja memenuhi keperluan fizikal, tetapi turut memberi keselesaan emosi dan spiritual yang menepati ajaran Islam.

Akhir sekali, perbincangan ini menegaskan bahawa pembinaan model hotel patuh syariah tidak boleh berdiri sendiri, sebaliknya perlu disokong oleh dasar kerajaan, sistem pemantauan dan kesedaran pengguna. Malaysia berpotensi untuk menjadi penanda aras global dalam pelancongan Islam jika pembangunan model ini dilaksanakan secara strategik dan berteraskan maqasid. Kajian ini membuktikan bahawa pendekatan berasaskan maqasid bukan sahaja sesuai diterapkan dalam sektor perhotelan, malah mampu memperkasa sistem penyampaian perkhidmatan Islamik dalam jangka panjang.

KESIMPULAN

Kajian ini telah mengupas secara mendalam keperluan pembangunan model perkhidmatan hotel patuh syariah yang berpaksikan kepada prinsip Maqasid Syariah melalui dapatan temu bual bersama lima orang pakar. Dapatan menunjukkan bahawa konsep hotel patuh syariah yang diamalkan pada masa kini masih bersifat tidak seragam dan cenderung kepada pelaksanaan simbolik, tanpa mengintegrasikan nilai-nilai maqasid secara holistik. Kekeliruan dalam pelaksanaan ini memberi kesan terhadap kepercayaan pelanggan Muslim dan menimbulkan cabaran dalam memastikan keseragaman serta keberkesanan perkhidmatan hotel Islamik.

Para pakar menyatakan bahawa lima prinsip utama Maqasid Syariah iaitu penjagaan agama, akal, nyawa, maruah dan harta perlu menjadi asas kepada model yang dicadangkan. Model tersebut haruslah disusun mengikut tahap keutamaan syariah seperti daruriyyat, hajiyyat dan tahsiniyyat bagi memudahkan pelaksanaan secara berperingkat oleh pelbagai kategori hotel. Di samping itu, model yang dibina perlu didokong dengan indikator praktikal yang boleh diukur bagi tujuan audit sendiri dan pemantauan oleh pihak berkepentingan.

Kesimpulannya, kajian ini menegaskan bahawa pembangunan model perkhidmatan hotel patuh syariah yang berteraskan Maqasid Syariah bukan sahaja penting dari sudut pematuhan agama, malah perlu dilihat sebagai satu strategi meningkatkan kualiti, nilai dan daya saing industri hospitaliti Islam di Malaysia. Model ini dijangka dapat menjadi rujukan kepada pihak industri, pembuat dasar dan agensi pensijilan dalam

membangunkan sistem perkhidmatan yang lebih seimbang, menyeluruh dan mesra pelanggan Muslim. Kajian ini juga membuka ruang kepada penyelidikan lanjutan untuk menguji keberkesanan model tersebut dalam konteks pelaksanaan sebenar di lapangan

SUMBANGAN PENULIS BERSAMA

1. Siti Nur Husna Abd Rahman telah menjalankan keseluruhan kajian ini merangkumi reka bentuk penyelidikan, pengumpulan dan analisis data, serta penulisan draf utama artikel.
2. Dr. Rafidah Mohd Azli sebagai penyelia utama, telah memberi bimbingan akademik menyeluruh, menyemak draf artikel, dan menyumbang kepada struktur penulisan serta penyempurnaan kandungan artikel.
3. Dr. Nursafra Mohd Zhaffar telah memberi pandangan dalam aspek metodologi, pembinaan templat temu bual, dan semakan tema analisis kualitatif.
4. Dr. Mohd Azam Yahya telah menyumbang kepada pembangunan kerangka Maqasid Syariah dan memastikan kesesuaian penerapan maqasid dalam konteks model hotel patuh syariah.
5. Dr. Taqwa Binti Zabidi telah memberi input pakar dalam isu pematuhan syariah dan dasar berkaitan, serta menyumbang kepada semakan kandungan berkaitan pelaksanaan maqasid di peringkat agensi.

PENGHARGAAN

Penulis merakamkan setinggi-tinggi penghargaan kepada semua informan pakar yang telah sudi meluangkan masa, berkongsi pandangan dan memberi input berharga sepanjang proses pengumpulan data kajian ini dijalankan. Penghargaan juga ditujukan kepada penyelia utama dan penyelia bersama atas bimbingan serta sokongan berterusan dalam menyempurnakan kajian ini. Tidak dilupakan, penghargaan turut diberikan kepada pihak Universiti Teknologi MARA (UiTM) atas sokongan kemudahan penyelidikan dan kelulusan etika yang diberikan. Segala sumbangan ini amat dihargai dan menjadi pemangkin dalam usaha memperkasa pembangunan model perkhidmatan hotel patuh syariah yang berteraskan Maqasid Syariah di Malaysia.

RUJUKAN

- Braun, V., & Clarke, V. (2006). Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology*, 3(2), 77–101.
<https://doi.org/10.1191/1478088706qp063oa>
- CrescentRating. (2023). Global Muslim Travel Index 2023.
<https://www.crescentrating.com>

- Dusuki, A. W., & Abdullah, N. I. (2007). Maqasid al-Shari'ah, maslahah, and corporate social responsibility. *The American Journal of Islamic Social Sciences*, 24(1), 25–45.
- Fariza, H., & Najwa, A. (2019). Integration of Maqasid Shariah in halal hotel practices in Malaysia. *Journal of Islamic Management Studies*, 3(2), 55–67.
- Henderson, J. C. (2010). Sharia-compliant hotels. *Tourism and Hospitality Research*, 10(3), 246–254. <https://doi.org/10.1057/thr.2010.3>
- JAKIM. (2021). *Garis Panduan Pensijilan Halal Malaysia*. Jabatan Kemajuan Islam Malaysia.
- Kamali, M. H. (2008). Maqasid al-Shariah made simple. *International Institute of Islamic Thought (IIIT)*.
- Kasim, A., & Dzakiria, H. (2016). Developing Islamic hospitality in Malaysia: Issues and challenges. *International Journal of Islamic Business*, 1(1), 18–30.
- Majid, M. Z. A., & Zahid, M. (2020). Islamic tourism and hospitality: A study of Shariah compliance practices in Malaysia. *Tourism Management Perspectives*, 34, 100678.
- Mohd Roslan, N. H., Sahri, M., & Zainal, S. R. M. (2021). Islamic hospitality: Integration of Maqasid Shariah in hotel services. *Journal of Islamic Tourism*, 6(2), 45–60.
- Mohd Salleh, N. Z., Samori, Z., & Awang, K. W. (2014). Current issues and challenges of Shariah-compliant hotel in Malaysia. *International Journal of Economics and Finance*, 6(7), 120–126.
- Nasution, N. H. (2021). Halal tourism development: A conceptual model of Islamic hotel service quality. *Journal of Islamic Marketing*, 12(6), 1102–1120.
- Othman, N., Abdullah, N. A., & Mohd Salleh, M. (2020). Operationalising Islamic hospitality standards: A Malaysian perspective. *Journal of Halal Service and Management*, 3(1), 22–35.
- Razalli, M. R., Yusoff, R. Z., & Roslan, M. (2016). Developing a model of Islamic hotel certification. *Journal of Islamic Marketing*, 7(4), 476–497. <https://doi.org/10.1108/JIMA-06-2014-0042>

- Samori, Z., Md Salleh, N. Z., & Khalid, M. M. (2013). Developing halal standard for Malaysian hotel industry: An exploratory study. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 121, 144–157. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2014.01.1117>
- Shaharuddin, A. (2018). The significance of Maqasid Shariah in contemporary Islamic governance. *Journal of Islamic Law and Governance*, 5(1), 89–102.
- Shafaei, F., & Mohamed, B. (2015). Involvement of Maqasid al-Shariah in Islamic marketing. *International Review of Management and Marketing*, 5(1), 198–203.
- Sulaiman, S., & Abdul Halim, A. (2022). Toward Islamic governance in hospitality: Applying the Maqasid Shariah framework. *International Journal of Islamic Management*, 3(1), 60–74.
- Tieman, M. (2020). Islamic hospitality and tourism: Definitions, dimensions and knowledge gaps. *Journal of Halal Studies*, 1(1), 1–14.
- Yin, R. K. (2018). *Case study research and applications: Design and methods* (6th ed.). Sage Publications.